

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **D. H.**, zast. Mgr. Petrem Polánkou, advokátem se sídlem Zelný trh 332/12, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2024, č. j. 11 A 20/2024-34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovanému **se náhrada nákladů řízení nepřiznává**.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým městský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 12. 2023, č. j. MSP-82/2022-ODSK-OTC/24.

[2] Žalovaný tímto rozhodnutím zamítl žádost stěžovatele doručenou dne 9. 5. 2022, kterou stěžovatel žádal o peněžitou pomoc obětem trestné činnosti. Tuto žádost stěžovatel podal, jelikož se stal obětí pokusu o zabití podle § 141 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2024 (dále jen „trestní zákoník“), což konstatoval Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 8. 11. 2022, č. j. 11 T 17/2022-504. Stěžovateli byla dne 25. 3. 2022, po sedmé hodině ranní ve spánku způsobena bodná rána do břicha (bez poranění vnitřních orgánů) a při následné potyčce bodná rána do pravé části hrudníku (poranění vnitřní hrudní tepny, pneumotorax, hemotorax, krvácivý šok). Poté stěžovatel

vyběhl ven z domu, kde se celá věc odehrála, nasedl do náhodného venku stojícího auta a požádal řidiče o odvoz do nemocnice.

[3] Stěžovatel sám byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 21. 3. 2023, č. j. 11 T 137/2022-406, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2023, č. j. 4 To 42/2023-451, shledán vinným ze spáchání zvláště závažného zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, který spáchal na matce pachatele trestné činnosti (dále jen „syn“) dne 25. 3. 2022 v čase okolo 2:00 hod., za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 6 let (pozn. Nejvyšší správní soud s ohledem na další zúčastněné osoby nebude popisovat konkrétní průběh trestné činnosti stěžovatele, jelikož tato je již dostatečně podrobně popsána v napadeném rozsudku městského soudu a dále též v rozsudcích soudů trestních). O trestném činu znásilnění se syn dozvěděl od své matky cca v 7:00, a když matka krátce poté odešla na nákup, spáchal ve stavu silného psychického rozrušení pokus o trestný čin zabití popsaný stručně shora.

[4] Žádost stěžovatele byla zamítnuta podle § 29 písm. a) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný ji zamítl s odůvodněním, že přestože byla stěžovateli trestným činem způsobená těžká újma na zdraví, nelze odhlížet od okolností, za kterých se tento trestný čin stal. V tomto případě byl trestný čin, jehož se stěžovatel stal obětí, přímým důsledkem jeho vlastní trestné činnosti vůči matce útočníka (syna). Podstatnou měrou se tak zasloužil o to, aby na něm byl trestný čin spáchán, a podle žalovaného je tak na místě mu peněžitou pomoc určenou obětem trestných činů zcela odeprít.

2. Rozhodnutí městského soudu

[5] Proti rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel žalobu, kterou městský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

[6] Městský soud zdůraznil, že žalovaný vycházel z pravomocných rozsudků v trestních věcech, přičemž v nich popsaný skutkový stav nebyl nijak relevantně zpochybňován. Na překážku není ani to, že v případě rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 11 T 17/2022-504 vycházel žalovaný ze zjednodušeného rozsudku (všechny strany, které mohly podat odvolání, se tohoto práva vzdaly a výslovně prohlásily, že netrvají na písemném odůvodnění), protože skutek je vymezen v pravomocném výroku uvedeného rozsudku. Námitka stěžovatele, že na něm spáchaný trestný čin ve skutečnosti vycházel z chladného kalkulu syna, jelikož se o znásilnění matky dozvěděl až po několika hodinách a vyčkal jejího odchodu do obchodu a spánku stěžovatele, nemá podle městského soudu oporu ve spise. Stěžovatel zcela pominul své vlastní jednání (mimo zmíněného znásilnění i výhrůžky matce a synovi spojené s jejich zadržováním v bytě, požadavky na mytí nohou či např. nesouvislé kázání o Bohu). Z výše uvedených odsuzujících rozsudků Městského soudu v Brně a Krajského soudu v Brně vyplývá, že o znásilnění své matky se syn dozvěděl právě až poté, co stěžovatel po sedmé hodině ranní usnul. Stejně tak oba soudy konstatovaly, že k útoku na stěžovatele došlo ve stavu silného psychického rozrušení syna, jeho strachu o sebe i rodinu a jako důsledek předchozího zavrženíhodného jednání stěžovatele.

pokračování

[7] Městský soud proto uzavřel, že žalovaný nepřekročil meze správního uvážení. V jeho rámci naopak dospěl k závěru, že vzhledem k závažnosti jednání stěžovatele, které předcházelo trestné činnosti syna vůči němu, je na místě peněžitou pomoc nepřiznat.

3. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Stěžovatel proti rozsudku městského soudu podal kasační stížnost, v níž navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

[9] Konkrétně stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že mu peněžitá pomoc neměla být zcela nepřiznána, ale pouze krácena. Podle jeho názoru totiž nebylo z trestních rozsudků postaveno najisto, že by bez jeho předchozího jednání nedošlo k trestnému činu, jehož se stal obětí. Žalovaný proto měl sám posoudit skutkový stav i z jiných podkladů a přesně stanovit míru spoluzavinění stěžovatele, podle které by pak peněžitou pomoc krátil. Syn měl i jiné možnosti řešení jím deklarovaných obav o zdraví a bezpečnost sebe i matky než spáchání trestního činu. Je tedy zřejmé (i z jeho dalšího postupu, kdy pronásledoval stěžovatele až před dům), že jej nespáchal pouze z obav o svou rodinu, nýbrž s rozmyslem.

[10] Žalovaný pouze odkázal na svá předchozí vyjádření a obsah spisu, ztotožnil se s rozsudkem městského soudu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je řádně zastoupen advokátem. Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Účelem peněžitě pomoci podle § 25 odst. 1 věty první zákona o obětech trestných činů je *„jednorázové poskytnutí peněžní částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem.“* Tato pomoc se podle § 26 odst. 1 zákona o obětech trestných činů poskytne, *„jestliže pachatel trestného činu, kterým byla způsobena smrt, újma na zdraví nebo jiná nemajetková újma, byl uznán vinným nebo zproštěn obžaloby pro nepřičetnost.“* Podle § 29 písm. a) zákona o obětech trestných činů však peněžitá pomoc *„může být snížena nebo se nepřizná s přihlédnutím k sociální situaci oběti a k tomu, do jaké míry oběť spoluzavinila vznik škody nebo nemajetkové újmy“* (důraz přidán NSS).

[14] Principiálně tedy platí, že peněžitou pomoc lze poskytnout po pravomocném skončení trestní věci, ve které se stal žadatel (stěžovatel) obětí trestné činnosti, ovšem pokud se na vzniku škody nebo nemajetkové újmy sám podílel, může dojít k jejímu krácení či úplnému odepření (nepřiznání). Otázka podílu na trestném činu a s tím spojených důsledků, je pak otázkou správního uvážení žalovaného (viz výše formulaci „může“). Úlohou správních soudů přitom není nahradit žalovaného v této kompetenci, ani nahradit jeho uvážení úvahou

vlastní, ale pouze posoudit, zda nedošlo k překročení mezí tohoto uvážení (viz rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002-46, č. 416/2004 Sb. NSS) či jeho zneužití (viz rozsudek NSS ze dne 20. 7. 2006, č. j. 6 A 25/2002-59, č. 950/2006 Sb. NSS, týkající se volného správního uvážení bez přesně stanovených mezí).

[15] Městský soud proto neměl posuzovat míru spoluzavinění trestného činu, jehož obětí byl stěžovatel, ale měl pouze ověřit, zda žalovaný řádně zjistil skutkový stav a dostatečně se s těmito zjištěními vypořádal, aniž přitom zneužil své diskreční pravomoci. Tak městský soud učinil a Nejvyšší správní soud proti tomuto postupu nemá námitek.

[16] Žalovaný vyšel ze skutkového stavu popsaného v rozsudcích Městského soudu v Brně a Krajského soudu v Brně. U těch podle § 53 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, platí presumpce jejich správnosti. Pokud tedy z uvedených rozsudků byl pro posouzení míry vlastního zavinění stěžovatele zjištěn skutkový stav dostatečně a nedošlo k jeho relevantnímu zpochybnění v rámci správního řízení, nebyl žalovaný povinen k jeho dalšímu zjišťování a mohl vycházet ze skutkového stavu zjištěného trestními soudy, což učinil.

[17] Se stěžovatelem se nelze ztotožnit ani v tom, že nepřiznání nároku na peněžitou pomoc se má vztahovat jen na ty případy, kdy je postaveno najisto, že by se bez předchozího jednání oběti trestný čin nestal. Zákon o obětech trestných činů nic takového nepředpokládá a otázku snížení či nepřiznání peněžité pomoci ponechává na zmiňovaném správním uvážení žalovaného. Žalovaný dospěl k závěru, že předchozí závažné a zavrženíhodné jednání stěžovatele mělo jasnou souvislost s trestným činem, jehož se sám stěžovatel stal obětí, a zároveň s dalším jednáním stěžovatele vůči matce i synovi (již zmiňované nadávky, držení jich obou v bytě, výhrůžky fyzickou újmou či bytím znásilněné ženy popsaným jako „lehké facky“). Tento svůj závěr žalovaný adresně odůvodnil a NSS jej ve shodě se soudem městským shledává zcela v pořádku.

[18] Totéž platí i pro úvahy stěžovatele o tom, že syn měl jiné možnosti řešení situace než spáchání trestného činu zabití ve stadiu pokusu. Aniž by chtěl Nejvyšší správní soud zlehčovat trestnou činnost syna znásilněné matky, z trestních rozsudků jednoznačně vyplývá, že jednal ve stavu silného psychického rozrušení a obav o zdraví i život svůj i své matky. Řešení, k němuž přistoupil, dozajista nebylo správné a v mezích zákona (byť s ohledem na popsané okolnosti alespoň zčásti lidsky pochopitelné). Ostatně za své jednání byl syn také Krajským soudem v Brně potrestán (soud synovi uložil trest odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon podmíněně odložil). Pořád ovšem nelze přehlédnout významný podíl stěžovatele na celé věci. V tomto směru stěžovatel zcela odhlíží od závažnosti vlastního jednání, které přitom bylo klíčovým důvodem pro nepřiznání peněžité pomoci. Žalovaný ani městský soud nezpochybnili, že stěžovatel je obětí trestného činu, která utrpěla vážnou újmu. Nicméně k této újmě došlo evidentně v přímém důsledku stěžovatelova vlastního mimořádně zavrženíhodného jednání, což právě hodnotil žalovaný, když stěžovateli peněžitou pomoc vůbec nepřiznal, s čímž Nejvyšší správní soud souhlasí.

5. Závěr a náklady řízení

[19] S ohledem na vše výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

pokračování

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl úspěšný, a nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému by podle pravidla úspěchu ve věci náhrada nákladů řízení náležela; žádné náklady nad rámec běžné správní činnosti však nevynaložil. Proto mu soud náhradu nákladů v řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. května 2025

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu